

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012. Цей переклад було замовлено за підтримки Трестового фонду з прав людини Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Переклад не є обов'язковим для Суду. Для додаткової інформації дивіться повний текст копірайту наприкінці цього документа.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

***Micallef v. Malta* – заява №17056/06**

Рішення від 15.10.2009 [Велика палата]

Стаття 6

Цивільне провадження

Пункт 1 статті 6

Права та обов'язки цивільного характеру

Провадження щодо судової заборони: *стаття 6 застосовується*

Безсторонній суд

Відсутність передбаченого законом права відводу судді на підставі його родинних зв'язків з адвокатом сторони: *порушення*

Стаття 34

Потерпілий

Заява подана від імені сестри заявника, яка померла, коли тривав розгляд її конституційної скарги стосовно стверджуваного порушення її права на справедливий суд: *статус потерпілого підтверджено*

Факти – Сестра заявника була стороною, яка програла, у цивільному провадженні, що було вирішено по суті в 1992 році. У 1985 році було видано судову заборону проти неї, після чого її сусід подав позов по суті. Вона оскаржила заборону в суді, який визнав її недійсною, вирішивши, що вона була видана в порушення принципу змагальності сторін. Це рішення було скасовано в апеляції. У 1993 році сестра заявника ініціювала конституційне провадження, стверджуючи, що голова апеляційного суду не мав об'єктивної безсторонності через його родинні зв'язки з адвокатом іншої сторони. У 2002 році, після смерті його сестри, заявник вступив у провадження. У 2005 році конституційна скарга була відхилена. У 2006 році заявник подав заяву до Європейського суду. У рішенні від 15 січня 2008 року (див. Інформаційне

повідомлення №104) Палата Суду постановила, чотирма голосами проти трьох, що мало місце порушення пункту 1 статті 6 Конвенції через відсутність об'єктивної безсторонності суду апеляційного суду.

Право – (а) Попередні заперечення: Уряд-відповідач оспорував прийнятність заяви з трьох підстав: по-перше, що заявник не мав статусу потерпілого, оскільки він не був стороною провадження; по-друге, що заявник не вичерпав національні засоби юридичного захисту; і, по-третє, що стаття 6 не застосовувалася до провадження стосовно судової заборони.

(i) *Статус потерпілого* – Прямий потерпілий помер під час конституційного провадження, яке тривало понад десять років в першій інстанції і було необхідним для вичерпання національних засобів юридичного захисту. Суду конституційної юрисдикції не відмовили у клопотанні заявника про входження у провадження в його якості брата та спадкоємця позивачки, а також не відмовили в розгляді його апеляції. Крім того, на нього було покладено витрати за провадження, ініційоване його сестрою, і тому він міг вважатися таким, що мав спадковий інтерес відшкодувати витрати. Більше того, справа піднімала важливі питання щодо справедливого відправлення правосуддя і тому стосувалася загального інтересу. Тому заявник мав повноваження подати цю заяву.

(ii) *Вичерпання національних засобів юридичного захисту* – У період, про який йдеться у справі, у законодавстві Мальти не існувало положень для відводу судді на підставі відносин “дядько-племінник” з адвокатом. Піднявши це питання перед національними конституційними судами, які відхилили заперечення Уряду про невичерпання звичайних засобів захисту та розглянули суть скарги, заявник скористався нормальним чином засобами захисту, які були доступними для нього і які стосувалися, по суті, фактів, які оскаржуються перед Судом.

(iii) *Застосовність пункту 1 статті 6* – Провадження щодо судової заборони та наступне оскарження їх справедливості були одним набором проваджень, пов'язаних із суттю справи, які не могли вважатися окремими одне від одного. Хоча попередні стадії судового провадження, як правило, не відносяться до сфери захисту статті 6, Суд відзначив, що серед держав-членів Ради Європи тепер існував широкий консенсус стосовно застосовності статті 6 до запобіжних заходів, у тому числі провадження щодо судових заборон. Це також було позицією, яку схвалив у своїй практиці Суд справедливості Європейських Спільнот. У надмірно тривалому судовому провадженні рішення судді щодо судової заборони часто буде рівнозначним рішенням по суті вимог упродовж значного періоду часу або навіть постійно у виняткових випадках. З цього випливало, що часто як попередні, так і основні провадження вирішували ті ж самі питання “прав та обов'язків цивільного характеру” у розумінні статті 6 та мали такі ж самі наслідки. За таких обставин, Суд більше не вважав обґрунтованим автоматично визнавати провадження щодо судових заборон як такі, що не вирішують права та обов'язки цивільного характеру. Суд також не був переконаний, що недолік в такому провадженні буде обов'язково виправлений у провадженні по суті, оскільки будь-які негативні наслідки, яких особа може зазнавати в цей період, можуть до того часу стати незворотніми та мати незначну реалістичну можливість відшкодування завданої шкоди, крім можливості матеріальної компенсації. Тому Суд вважав, що необхідна зміна в його практиці. Стаття 6 буде застосовуватися, якщо право, про яке йдеться, в основному провадженні та провадженні щодо судової заборони було “цивільним” у розумінні статті 6, а запобіжний захід може вважатися таким, що ефективно вирішує право або обов'язок цивільного характеру, про який йдеться, незважаючи на тривалість часу його дії. Проте

Суд погодився, що у виняткових випадках може бути неможливо додержати всіх вимог статті 6. Хоча незалежність та безсторонність суду чи судді залишалися невідчужуваними гарантіями захисту у такому провадженні, інші процедурні гарантії могли застосовуватися лише тією мірою, яка відповідає природі та меті проміжного провадження, яке розглядається. У цій справі суть права, про яке йшлося, в основному провадженні стосувалася користування сусідами майновими правами і, відповідно, права "цивільного" характеру. Метою судової заборони було вирішити те ж право, яке оспорювалося в основному провадженні, і це судове рішення реалізовувалося негайно. Тому стаття 6 застосовувалася.

Висновок: попередні заперечення відхилено (одинадцять голосів проти шести).

(b) **Суть:** Відповідно до законодавства Мальти, яке діяло у відповідний період, не існувало автоматичного обов'язку судді взяти самовідвід у справах, коли існувала проблема з безсторонністю. Також сторона процесу не могла заявити відвід судді на підставі родинних відносин, тим більше відносин "дядько-племінник", між суддею та адвокатом, що представляє іншу сторону. З того часу законодавство Мальти було змінено і тепер передбачає родинні відносини як підставу для відводу судді. У спорі, який розглядався у справі заявника, Суд вважав, що тісний родинний зв'язок між адвокатом протилежної сторони та головою суду був достатній для того, щоб об'єктивно обґрунтувати побоювання, що колегія суддів не була безсторонньою.

Висновок: порушення (одинадцять голосів проти шести).

Стаття 41: Визнання порушення становило достатню справедливую сатисфакцію в частині будь-якої моральної шкоди.

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини
Цей стислий виклад рішення, підготовлений секретаріатом, не є обов'язковим для Суду.

© Рада Європи/Європейський суд з прав людини, 2012.

Офіційними мовами Європейського суду з прав людини є англійська та французька мови. Цей переклад підготовлено на замовлення і за підтримки Цільового фонду «Права людини» Ради Європи (www.coe.int/humanrightstrustfund). Він не є зобов'язальним для Суду і Суд також не несе відповідальності за його якість. Переклад можна завантажити з електронної бази рішень (HUDOC) Європейського Суду з прав людини (<http://hudoc.echr.coe.int>) або з будь-якої іншої бази, в якій його розміщено з дозволу Суду. Копіювання тексту перекладу допускається в некомерційних цілях за умови наведення повної назви справи, разом із вищенаведеним повідомленням про авторські права та посиланням на Цільовий фонд «Права людини». З питань, пов'язаних з наміром використати ту чи іншу частину цього перекладу в комерційних цілях, прохання звертатися за адресою publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe.

(www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.